

פרק שני – אלו הן הגולין Introduction to

After concluding our discussion about the various capital crimes and executions, this next chapter – one of the real “stand-alone” chapters of משנה – addresses a punishment which is akin to execution – exile for inadvertent killing. As can be seen from the collection of citations below, the ערי מקלט are presented in several places in חומש; 2 of them core (דברים יט) and one merely as a reference (שמות כא)

24.2.1

7a (משנה א') → 8a (ואזול תמרי וקטול)

1. או בכל אבן אשר ימות בה בלא ראות ויפול עליו וימת והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו: במדבר לה, כג
2. והקרייתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם ונס שמה רצח מכה נפש בשגגה: במדבר לה, יא
3. וזה דבר הרצח אשר ינוס שמה וחי אשר יכה את רעהו בבלי דעת והוא לא שגא לו מתמל שלשם: דברים יט, ד
4. ואם בפתע בלא איבה תדפו או השליך עליו כל כלי בלא צדיה: במדבר לה, כב
5. ואשר לא צדה והאליהם אנה לידו ושמתו לך מקום אשר ינוס שמה: שמות כא, יג
6. ואשר יבא את רעהו ביעור לחטב עצים ונדחה ידו בגרזן לכת העץ ונשל הפרזל מן העץ ומצא את רעהו וימת והוא ינוס אל אחת הערים האלה וחי: דברים יט, ה

- I 1a general rule of accident that does or doesn't lead to גלות
- a *if*: he was on his way down, חייב; *if*: on way up – no exile (generally, too close to אונס) as per v. 1 - יפל
 - i *examples*: rolling a pitch-roller, lowering a pail, going down a ladder – חייב
 - ii *but*: pulling pitch-roller, raising a pail, going up a ladder – פטור
 - b פסוקים: exegesis of key *ברייתא*
 - i (v2): excludes מזיד (meaning מותר, as per רבא's definition) *בשגגה*
 - ii (v3): excludes מתכוין, meaning he intended to harm a פטורא (e.g. animal) and killed a person *בבלי דעת*
 - c further exegesis *ברייתא*
 - i (v4): excludes coming around a corner with a drawn weapon or tool *פתע*
 - ii (ibid): excludes someone who had enmity towards the victim *בלא איבה*
 - iii (ibid): includes hitting with his body (e.g. if he fell of the ladder on to the victim) *הדפו*
 - iv (ibid): includes a death that occurred while the killer was descending for purposes of ascent *או השליך עליו*
 - v (ibid): excludes a case where he intended to throw something to one side and it went to the other *בלא צדיה*
 - vi (v5): excludes a case it went further than his intent (and killed) *אשר לא צדה*
 - vii (v6): a forest is an area where both killer and victim have rights to enter – that is the model *ביער*
 - 1 *Question* (ר' אבהו לר' י): if he was going up a ladder and the rung came out and it killed – עליה או עריה – דרך ירידה או עליה
 - 2 *Answer*: this is subsumed under עלייה צורך
 - (a) *Challenge*: isn't this excluded in the extra “כלל” of the משנה – אינו גולה – משנה
 - (b) *Defense*: the other rule – כל שבדרך ירידתו גולה – is also extra → both are there for the case of the cleaver:
 - (i) 4 “opinions”: חייב in front of him, in back of him, both or neither
 - (ii) *Resolution*: whichever is on the upward arc is פטור, on downward arc is חייב
 - 3 *Suggestion*: the issue of the fallen rung is a מחלוקת תנאים: one states חייב, the other states פטור
 - (a) *Rejection*: they all agree that for גלות it is דרך ירידה – no exile; it is חייב in re נזקין
 - (b) *Or*: both for גלות; liable if the wood was wormy (it sagged first – ירידה)
 - (c) *Or*: both are not wormy; liable if the rung wasn't tightly fixed in (ירידה)
- II 2a disputes רבי/חכמים about meaning of עץ in v. 6: רבי – the wood he was chopping; חכמים – the haft of the axe
- a *If*: the axe flew out of the handle and killed – רבי – exempt; חכמים – exiled
 - b *But*: if the wood he was chopping shot out and killed; רבי – exiled; חכמים – exempt from גלות
 - i *ונישל* argument: it doesn't state מעצו, rather העץ מן (relying on מסורה, that it could be read רבי)
 - 1 *Challenge*: רבי is among those reckoned (פ"ק דסנהדרין) who holds למקרא
 - 2 *Answer*: that's why he adds his “moreover” reason
 - ii *Moreover*: the earlier עץ in the verse refers to the wood he's cutting, not the haft
 - 1 *Challenge*: רבי is among those reckoned (פ"ק דסנהדרין) who holds למקרא
 - 2 *Answer*: we might have thought that it was secondary כח and even רבי wouldn't find liable – קמ"ל
 - 3 *Question*: what does רבי consider כח כחו (and therefore exempts)?
 - 4 *Answer*; a Rube Goldberg machine